

Remissvar gällande utökade möjligheter till registerkontroller Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten (S2024/01317)

Registerkontroller inför anställningar kan i vissa fall vara en rimlig åtgärd, förutsatt att den aktuella myndighetens verksamhetsområde och de arbetsuppgifter som den tilltänkte anställda ska utföra, motiverar det. Men slagning kan bara vara ett komplement där befintliga möjligheter till säkerhetsprövning, referenstagning, och möjligheten till provanställning är andra minst lika viktiga delar. Registerkontroller vid anställning är ett trubbigt verktyg som inte minskar behovet av kontroller av handläggning och informationshantering av redan anställda.

Saco-S tillstyrker förslaget vad gäller möjlighet för Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten att få utdrag ur i vart fall Belastningsregistret, men gör det med de begränsningar och anmärkningar som anges nedan.

Försäkringskassans förslag

Saco-S ifrågasätter inte att Försäkringskassan med hänsyn till sin verksamhet i många – men knappast alla – anställningsärenden har ett berättigat intresse av att få kännedom om sökanden begått brott för att göra en bedömning av dennes personliga lämplighet. Kanske går det att argumentera för behov av information också om annan brottslighet än den som brukar betecknas som ekonomisk. Promemorian innehåller emellertid inga resonemang kring detta utan endast en hemställan om obegränsad tillgång eftersom ”uppenbart lagtrots kan exempelvis vara problematiskt utifrån en kvalifikationsgrund som bygger på förmåga till regelefterlevnad”. Motiveringen är anmärkningsvärt förenklad och onyanserad. Det saknar helt analys av både integritetsperspektivet och hur informationen kan och får användas, bland annat mot bakgrund av reglerna om sakliga grunder vid tillsättning av statlig anställning.

Det är knappast rimligt att ge en offentlig arbetsgivare nästan fri tillgång till känsliga register för att bedöma en persons ”förmåga till regelefterlevnad”. Skulle en sådan möjlighet och sådant synsätt få spridning inom statens riskerar ett betydande antal personer att utestängas från den statliga delen av arbetsmarknaden. För grundprincipen måste ändå vara att den som avtjänat sitt straff ges en ny chans.

Saco-S ställer sig alltså starkt kritiskt mot förslaget i denna del.

Saco-S förslag

Ur ett integritetsperspektiv är det enligt Saco-S uppfattning inte godtagbart att en sökande till en statlig anställning ska behöva få alla uppgifter i aktuella registren röjda för den tilltänkta arbetsgivaren. För att registertillgång till så känsliga uppgifter som de aktuella ska vara godtagbar måste tillgången avgränsas till uppgifter som har relevans i det enskilda anställningsärendet. Som Saco-S uppfattat det är det just avvägningen mellan relevans och integritet som gjort att endast ett fåtal myndigheter har tillgång till fullständiga eller nästan fullständiga registeruppgifter i *anställningsärenden* (10 och 11 §§ förordningen [1999:1134] om belastningsregister respektive 3 och 4 §§ förordningen [1999:1135] om misstankeregister). Övriga myndigheter har givits tillgång till sådana uppgifter om brott som bedömts relevanta utifrån den berörda myndighetens verksamhet (12 § ff i belastningsregisterförordningen).

Sammanfattningsvis är det Saco-S uppfattning Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten endast bör ges tillgång till uppgifter i belastningsregistret begränsat till vissa brott. Vad gäller misstankeregistret behöver det utredas vidare om det finns sådana känsliga befattningar inom Försäkringskassan att det är motiverat att ge tillgång till uppgifter enligt förordningens 4 §, motsvarande till exempel punkterna 5, 6 eller 21. Förslaget i promemorian behöver därför kompletteras innan det kan läggas till grund för lagstiftning. Det vore också en fördel om det kunde utvecklas hur registerkontroller förhåller sig till befintligt regelverk om säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagen och t.ex. befintlig utredning om s.k. bakgrundskontroller i kommunerna.

Saco-S ser också ett behov av att tydligare reglera på ett mer generellt plan hur och på vilket sätt inhämtade uppgifter bör och får användas, vilken vikt uppgifterna bör tillmätas samt vilken bäring en ökad möjlighet till registerkontroll har på rekryteringsprocessen i övrigt, inte minst i förhållande till kravet saklighet vid anställning i 4 § LOA.

Anna Steen

Ordförande Saco-S